

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології

Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

Дипломна робота магістра

з теми

**«ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ПРИ
ВИРІШЕННІ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ В СУЧАСНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ»**

денна форма навчання

Виконав:

студент 2 курсу,

групи Szb1-M18

спеціальності

232 Соціальне забезпечення

Бойчук Михайло

Володимирович

Керівник:

Співак Віталій Іванович,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри соціальної

педагогіки і

соціальної роботи

Рецензент:

Гудима Олександр

Васильович,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри загальної та

практичної психології

Кам'янець-Подільський - 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	7
1.1. Дослідження проблеми самоідентифікації в українському суспільстві на початку ХХІ століття.....	8
1.2. Аналіз геополітичного становища України на початку ХХІ ст.....	11
1.3. Особливості сучасного культурного процесу в Україні на початку ХХІ ст.....	142
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	197
2.1. Проблема політичного розвитку суспільства та шляхи її подолання.....	19
2.2. Аналіз цивілізаційних процесів в Україні.....	21
2.3. Шляхи подолання внутрішньо сімейних конфліктів в українському суспільстві.....	28
6	
Висновки до 2 розділу	
РОЗДІЛ 3. ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА У ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗАННЯ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ, ЩО СКЛАЛИСЬ У СУЧАСНОМУ ВІТЧИЗНЯНОМУ СОЦІУМІ.....	19...30
3.1. Роль соціального працівника у вирішенні внутрішньо сімейних конфліктів.....	30
3.2. Особливості роботи соціального працівника з учасниками ООС та вирішення їхніх проблем.....	41

3.3. Соціально-побутові проблеми населення та процес їх подолання
соціальним працівником.....54

Висновки до 3 розділу

ВИСНОВКИ.....32.....

59

СПИСОК

ВИКОРИСТАНИХ

ДЖЕРЕЛ.....63.....62

ВСТУП

Актуальність теми. Інтеграція України в Європейський Союз у першій половині ХХІ століття радикально змінює політичну ситуацію в Європі і місце нашої держави в ієрархії європейської і світової політичної системи.

Перетворення України на початку ХХІ століття на впливовий чинник загальносвітових процесів свідчить про нагальну потребу наукового обґрунтування геополітичних перспектив української держави у внутрішньо-територіальному, регіональному і глобальному вимірах, а також поглибленого дослідження ідейної спадщини української геополітичної думки та її характерних особливостей.

Усвідомлення в суспільстві потреби саме науково обґрунтованого курсу цивілізаційного розвитку України у ХХІ столітті обумовлює накопичення емпіричного матеріалу щодо впливу природних та соціальних чинників на формування геополітичної ідентичності громадян і функціонування владних та політичних суб'єктів держави. Пошук геополітичної ідентичності та вироблення стратегії й тактики реалізації національних інтересів є актуальною проблемою у розвитку українського суспільства в сьогоденній його час політичної історії.

Історія вивчення українського суспільства стала предметом досліджень В. Бабкіна, О. Бабкіної, В. Бебика, В. Беха, Г. Зеленько, О. Корнієнка, М. Михальченко Л. Нагорної, Н. Пелагеша, О.Субтельного та багатьох інших провідних вчених. На дослідженні історії наукового аналізу глобальних проблем людства зосередили увагу В. Карпенко, В. Опалько, І. Третьякова, В. Хоменко, М. Ялі та інші. Проте стан наукової розробки проблем українського суспільства на початку ХХІ століття залишається недостатньо вивченим.

З огляду на актуальність дослідження, нами обрана тема для дослідження: *“Особливості роботи соціального працівника при вирішенні основних проблем в сучасному суспільстві”*.

Мета дослідження полягає в аналізі проблем українського суспільства на початку XXI ст. та шляхів їх вирішення.

В ході реалізації мети визначені такі **завдання**:

1. Дослідити проблеми самоідентифікації в українському суспільстві на початку XXI століття.
2. Проаналізувати геополітичні проблеми українського суспільства.
3. Визначити особливості сучасного культурного розвитку та основні проблеми.
4. Розглянути проблему розвитку українського суспільства та шляхи її подолання.
5. Проаналізувати сучасні цивілізаційні процеси в Україні та визначити шляхи подолання кризи.
6. Визначити шляхи розв’язання основних проблем, що склались у сучасному вітчизняному суспільстві.

Об’єкт дослідження – українське суспільство на початку XXI ст.

Предмет дослідження: проблеми українського суспільства та шляхи їх вирішення.

Методи дослідження: в роботі використовувався комплекс **загальнонаукових методів**: історико-філософського (для аналізу розвитку соціально-філософських концепцій розвитку українського соціуму; аналізу і синтезу (для характеристики теоретичних основ дослідження процесу еволюції сучасного українського соціуму); метод системного та структурного аналізу (для визначення рівнів розвитку українського соціуму в сучасний період); порівняльного (для аналізу проблем українського суспільства); синергетичного (для аналізу суспільства, що розвивається як складна самоорганізаційна система).

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (39 найменувань). Загальний обсяг роботи складає 68 сторінок.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши сучасні проблеми українського суспільства ми дійшли висновку, що на початку XXI ст. українське суспільство вступило в період динамічних модернізаційних змін в політичній, соціальній та економічній сферах. В українському суспільстві зростає роль політичного дискурсу щодо самоідентифікації громадян держави та їхнього впливу на прийняття політичних рішень структурами влади.

Однією з найважливіших модернізаційних проблем українського суспільства залишається національно-культурна самоідентифікація громадян, оскільки відсутність нової модернізованої ідентичності оцінюється вітчизняними дослідниками як одна з реальних загроз для стабільності суспільства, цілісності держави.

Сьогоднішня поліетнічна Україна є демократичною державою в політичному сенсі, оскільки в основі нової концептуальної модернізаційної парадигми лежить політична нація як інститут суспільного життя і психологічний образ свого самовираження.

Однією із суттєвих особливостей сучасної політичної системи України є наявність політичної нації, що є суб'єктом права в аспекті творення поліцентричного громадянського суспільства і держави та її соціально-політичних й адміністративних владних структур.

Геополітичне становище України на початку XXI ст. визначається кількома чинниками: а) географічним розташуванням; б) економічним потенціалом; в) військово-промисловим потенціалом; г) демографічним фактором. Концептуальна розробка проблем, пов'язаних з цими чинниками, постає як важливе багатоцільове завдання сучасної української політичної науки, виконання якого має бути спрямоване на формотворення моделей цивілізаційного розвитку українського суспільства.

Закріплення позитивних наслідків розвитку української культури залежить від наполегливості й цілеспрямованості всього суспільства і

кожного громадянина зокрема. Запорукою успіху в досягненні цієї мети є могутній, унікальний у європейському та світовому вимірах культурний потенціал нації, а також життєдайні процеси демократизації українського суспільства, що є головним чинником культурного процесу, гарантом подальшого розквіту української культури в часі і просторі XXI ст.

Однією з найважливіших проблем політичної структури є досягнення відносно стійкої рівноваги й політичної стабільності в суспільстві на основі визначення природи і напрямку процесів, що відбуваються в ньому.

Другою важливою проблемою у процесі політичної модернізації українського суспільства є пошук оптимальних способів переходу від традиційного суспільства до раціонального, пом'якшення вірогідного зіткнення старих, традиційних для даної національної політичної культури цінностей і норм політичного життя з новими модернізованими інститутами.

Третьою проблемою політичної модернізації сучасної України є налагодження системи постійного зворотного зв'язку й діалогу між представниками владних структур і населенням, збільшення числа індивідів, які мають не лише право, а й реальну можливість бути почутими під час винесення політичних рішень.

Сучасна криза дає можливість вирішити її з користю і для цього потрібно вирішити наступні завдання:

5) сформувати потужний клас нової політичної еліти, в якій не буде місця старим кадрам, які ментально знаходяться в радянському минулому;

6) на державному та регіональному рівні формувати єдину національну систему освіти за західноєвропейським зразком;

7) повністю форматувати розвиток культури, в тому числі масової (так як саме через масову культуру наш східний сусід засобами пропаганди здійснював ідеологічну підготовку до війни).

8) також потрібно змінити фіскальну систему таким чином, щоб малий та мікробізнес міг розвиватися безконтрольно. Це дасть можливість

сформувати середній клас, який стане локомотивом в зростанні економіки та наукового прогресу.

Визначені шляхи вирішення нагальних проблем в українському суспільстві дадуть змогу побудувати міцну цивілізацію на національних основах та впевнено дивитися у майбутнє.

Таким чином, основними шляхами попередження конфліктів є побудова сімейних відносин на засадах рівноправності, взаємної відповідальності, довіри і пошани. Найбільш поширеними способами вирішення конфліктів є досягнення компромісу і взаємна домовленість. Важливе значення має обговорення проблеми, встановлення причин конфлікту, основних винуватців, досягнення певної згоди.

Отже, можна зробити висновок, що для оптимізації шлюбно-сімейних відносин суспільству необхідно вирішувати низку соціальних питань, але багато залежить і від самих людей. Стабільність шлюбу, сім'ї значною мірою залежить від їх волі, прагнення досягнення щастя, успіху в шлюбі, вироблення особистісної установки щодо терпимості партнера, членів сім'ї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева О.М. Національна безпека в контексті національної ідентичності і взаємовідносин з Росією. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 360с.
2. Асиметрія міжнародних відносин / Під ред. Г. М. Перепелиці, О.М.Субтельного. – К.: Видавничий дім «Стилос», 2005. – 555 с.
3. Гридковець Л.М. Підготовка особистості до майбутнього шлюбу засобами сучасної школи / Л.М. Гридковець // Вісник КІБіТ. – 2010. – №1. – С.64-68.
4. Дмитренко М.К. Українська фольклористика: акценти сьогодення / М.К. Дмитренко. – К.: Видавництво “Сталь”, 2008. – 236 с.
5. Дрожжина С.В. Культурна політика сучасної полікультурної України: соціально-філософський та правовий аспекти / Світлана Володимирівна Дрожжина. – Донецьк:ДонДУЕТ, 2005. – 198 с.
6. Закович М.М.Культурологія: українська та зарубіжна культура: [навч. посіб.] / – К.: Знання, 2007. – 567 с.
7. Зеленько Г. І. Становлення інститутів громадянського суспільства в незалежній Україні // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – К.: Українське агентство інформації та друку «Рада», 2009. – Т. XXIII. С. 83-91.
8. Культура чи імітація культури?: Матеріали парламент. слухань на тему: “Культурна політика в Україні: пріоритети, принципи та шляхи реалізації” у Верховній Раді України, 20 квітня 2005 року / Верховна Рада України. Комітет з питань культури і духовності. – К.: Парламентське вид-во, 2005. – 160 с.
9. Культурна політика: методологічні, правові, економічні проблеми: [зб. наук.праць] / Ред. О.А. Гриценко; Український центр культурних досліджень; Інститут культурної політики. – К., 1995. – 64 с.

- 10.Культурологія: українська та зарубіжна культура: [навч. посіб.] / М.М. Закович. – К.: Знання, 2007. – 567 с.
- 11.Курас І. Ф. Етнополітологія. Перші кроки становлення. – К.: Генеза, 2004. – 736.
- 12.Михальченко М. І.Суспільствознавство: методологічна криза і шляхи її подолання // Історична і політична наука та суспільна практика в Україні / НАН України, І-ут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса; ред. кол.: Патон Б. Є.(голова), Геєць В. М. (заст. голови), Левенець Ю. А.(заст. голови), Солдатенко В. Ф.(секретар) та ін. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – С. 388-395.
- 13.Михальченко М. І.Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи. – Дрогобич: ВФ “Відродження”, 2004. – 488 с.
- 14.Нагорна Л. П.Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. – К.: Світогляд, 2005. – 315 с.
- 15.Нагорна Л.Політичний дискурс як об’єкт наукового аналізу // Наукові записки: Збірник. – К.: ІПіЕНД, 2005. “Політологія і етнологія”. Вип.. 27. – С. 125–138.
- 16.Нікітін В., Кузьменко М., Кузьменко О. Культурна політика в Україні: гуманіт.безпека, мова, освіта / В. Нікітін, М. Кузьменко, О. Кузьменко; Міжнародний центрперспективних досліджень. – К.: Оптіма, 2007. – 88 с.
- 17.Пелагеша Н. Україна у смислових війнах постмодерну: трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації: монографія / Наталя Пелагеша. – К.: НІСД, 2008. – 288 с.
- 18.Піча В.М. Соціологія: загальний курс. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України. / В.М. Піча - К. : Каравела, 2000. - 248 с.
- 19.Розумний М.Фактори сучасної національної самоідентифікації українців // Політичний менеджмент. – 2007. – № 1 (22). – С. 93–99.

- 20.Ротар Н. Діалогові форми політичної участі: передумови та перспективи становлення в Україні // Політичний менеджмент. – 2007. – № 1 (22). – С. 75–92.
- 21.Рудич Ф. М. Політологія: Підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Либідь, 2009. – 480 с.
- 22.Рудич Ф. М. Магістральні вектори сучасної української зовнішньої політики: спроба політологічного аналізу / Фелікс Рудич // Наукові записки / Збірник – К.: ІПіЕНД, 2001. Сер. «Політологія і етнологія»; Вип. 16. – С. 271-290.
- 23.Українська та зарубіжна культура: [навч. посіб.] / М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.М. Семашко та ін. – К.: Знання, КОО, 2000. – 611 с.
- 24.Шайгородський Ю. Ж. Політика: взаємодія реальності і міфу.–К.: Знання України, 2009. – 400 с.
- 25.Шейко В. М., Богуцький Ю. П. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.): [монографія] / – К.: Генеза, 2005. – 592 с.
- 26.Шевченко М. М. Геополітичний статус України / М. М. Шевченко // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства - К.: Українське агентство інформації та друку «Рада» 2009. – Т. ХХІV. С. 444-455.
- 27.Клусман Р. Довідник з психотерапії. СПб.: Питер, +2004.
- 28.Белоліпцева О. Технологія оцінки потреб сім'ї у процесі роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах / О. Белоліпцева // Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару «Соціально-педагогічна підтримка сім'ї з дитиною (20 березня 2014р.). – Запоріжжя : ЗНУ. – С. 11–12.
- 29.Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога: навч. посіб. для ВНЗ / Л. М. Завацька. – К. : Видавничий Дім» Слово», 2008. – 240 с.

30. Заверико Н. Соціально-педагогічна технологія: до питання визначення поняття та її особливостей / Н. Заверико // Соціальна робота в Україні: теорія та практика. — 2005. — № 1. — С. 28—37.
31. Зверева І. Д. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики : навчальний посібник : у 2-х част. / І. Д. Зверева. З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський, Ж. В. Петрочко. — К. : Задруга, 2011. — Част. 1. — 224 с.
32. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Д. Зверєвої. — Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. — 536 с.
33. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації : навч.-метод. комплекс / за заг. ред. І. Д. Зверєвою, Ж. В. Петрочко. — Фенікс, 2007. — 528 с.
34. Капська А. Й. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей : навч. посіб. / А. Й. Капська, І. В. Пеша. — К. : Центр учбової літератури, 2012. — 232 с.
35. Лекции по технологии социальной работы : в 3-х частях / под ред. Е. И. Холостовой. — М. : Социально-технологический институт, 1998. — Часть 3. — 151 с.
36. Никитин В. А. Начала социальной педагогики : учебное пособие / В. А. Никитин. — М. : Флинта, 1998. — 72 с.
37. Соціальна педагогіка : словник-довідник / за заг. ред. Т. Ф. Алексеєнко. — Вінниця : Планер, 2009. — 542 с.
38. Технології соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. для студентів напряму підготовки «Соціальна педагогіка» / за заг. ред. Н. В. Заверико. — Запоріжжя : ЗНУ, 2014. — 280 с.
39. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні: теорія і методика : монографія / І. М. Трубавіна. — Харків : Нове слово, 2007. — 395 с.